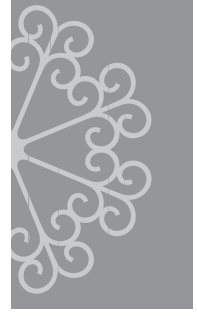

בית מדרש

בשבילי הפרשה

פרשת קרח תש"פ

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD	8:19
Brooklyn, NY	8:12
Catskills	8:19
Chicago, IL	8:09
Johannesburg, S. Africa	5:07
Lakewood/Deal, NJ	8:11
London, UK	9:06
Los Angeles, CA	7:50
Manchester, UK	9:26
Monsey, NY	8:14
Montreal, Quebec	8:29
Passaic, NJ	8:14
Toronto, Ontario	8:45
Yerushalayim	7:13
Zurich, Switzerland	9:08

דברי הוותיק

ויקהלו על משה ועל אהרן ויאמרו אליהם רב לכם כי כל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה'. (טז, ג)

במשנה: איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים, זו מחלוקת הלל ושר מאי. ושאינה לשם שמים, זו מחלוקת קת קרח וכל עדתו. (אבות פ"ה מ"ז) עלינו לדעת כי קרח ועדתו לא היו סתם אנשים פשוטים מן השוק, קרח הלא היה מטועני הארון וזכה לרוח הקודש, ומאיתם וחמישים ראשי סנהדראות שנעמדו עמו היו "נשיאי עדה קריאי מועד אנשי שם", כפי שמעיד הכתוב עליהם (פסוק י"ד), הרבה כוונות

דברי הומים

מידת השלום

מזן רה"י הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל היה רגיל לומר שמידת השלום היא סגולה לכל השפעה טובה, וכי היא תריס בפני היצה"ר וחילותיו. לעומת זאת, פירוד ומחלוקת הם שורש כל רע, ועלולים להיות כהזמנה לשטן להשפיע השפעות קשות רח"ל.

בענין זה, היה מזן רה"י מביא את דברי רד"ל (גיטין נב.): "הנהו בי תרי דאיגרי בהו שטן כל בי שימשי, והו קא מינצו בהדי הדדי, איקלע ר"מ להתם, עכבינהו תלתא בי שימשי עד דעביד להו שלמא. שמעה לשטן דקאמר ווי דאפקיה ר"מ להווא גברא מביתה". היינו, שע"י שהשרה שלום ביניהם הצליח רבי מאיר למנוע את השפעת היצר הרע ולא היתה לשטן דריסת רגל אצלם.

מזן רה"י היה אוהב ורודף שלום. תמיד היה מוותר. הוא תבע מבני הישיבה לחנך את עצמם בדרך זו. הוא השרה אווירה של אהבה ואחווה. בתחילת זמן היה מקבל את פני הבאים לישיבה בברכה: "ברוכים הבאים למשפחת מיר".

טובות היו מעורבות במחלוקתם, ובכל אופן משמיעים חז"ל ואומרים איזו היא מחלוקת שאינה לשם שמים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו. ביאר בזה מרן המשגיח הגה"צ רבי חיים זאב פינקל זצוק"ל, המשנה רצתה להראות עד היכן הדברים מגיעים, לקבוע מהו הגבול שממנו והלאה אין המחלוקת לשם שמים. לשם כך היה עליה להביא דוגמא למחלוקת אשר היא קרובה ביותר ל"שם שמים" - ובכל זאת עדיין איננה לשם שמים, על מנת להדגיש את הגבול הדק העובר ביניהן. אם המשנה נקטה בדוגמא של מחלוקת קרח ועדתו, הרי שזו הדוגמא הקיצרנית ביותר, זוהי המחלוקת שהמרחק בינה לבין מחלוקת לשם שמים הוא המועט ביותר.

הגאון רבי אביגדר נבנצל שליט"א שיחות לספר במדבר

בעת שנפתחה אחת המסגרות החשובות ביישיבה, היתה דריכות והתרגשות מפתחת החד בורה, אולם התעורר וויכוח בין מקימי הקבוצה בשאלה מי יעמוד בראש. הצדדים הגיעו למזן רה"י כדי שיכריע בענין. רה"י שמע את שני הצדדים ואמר להם: "יסוד היסודות של ישיבת מיר הוא 'ונפשי כעפר לכל תהיה', ממילא הכל צריך להיות מתוך שלום ואחדות, אם תהיה מחלוקת ביניכם, אין שום טעם לפתוח את החבורה".

מזן רה"י לא הסתפק בחינוך להתרחקות ממחלוקת, הוא תמיד תבע מבני הישיבות והכוללים שינהגו כאחים. כשהיה מגיע לקעמפ של הישיבה והיה משוחח עם הבחורים, היה מפתיע בחור ושואל אותו איך קוראים לפלוני, ועוד שאלות בסגנון זה. כוונתו היתה לעורר, איך יתכן שבחור יושב ליד בחור אחר באותו בית מדרש, ואפילו באותו ספסל, ואינו שואל אותו אפילו לשמו, להרגשתו, והאם חסר לו משהו, או אולי אפשר לעזור לו. הרי הקב"ה נתן את התורה דוקא באופן של "ויחן שם ישראל כאיש אחד בלב אחד".

"בכל נפשך"

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

קרח

חולה הצריך לאכול תרומה

כתיב הנה נתתי לכם את משמרת תרומותי. ע' פרשת דרכים דרוש י"ט שהביא מיומא פ"ג דדנו שם בחולה מסוכן שחייב לאכול פירות של טבל אי עדיף לאכול טבל או להפריש תרומה ולאכול תרומה. והקשה הפרשת דרכים הרי יכול להפריש תרומה ולאחר הפרשה יבטלנה חד בתרי ולא אכל איסור, ואפילו נאמר דאין מבטלין איסור לכתחלה הוא איסור מה"ת מ"מ קל הוא מאיסור טבל או תרומה.

ותי' הפרשת דרכים שלא הותר לעבור על איסור אלא רק אם מעשה זה יש עליו היתר של פקוח נפש, אלא דאנו דנין בין שני מעשים של פקוח נפש, ובזה אמרינן הקל הקל, אבל היכא שאיסור אחד אינו שייך כלל לפקוח נפש כגון ביטול התרומה ברוב, בזה אין היתר של הקל לעבור איסור קטן מרצונו כדי שלא יעבור על איסור גדול משום פקוח נפש. ודברי הפרשת דרכים הובאו בפמ"ג ש"כ א"א סק"ט.

והוסיף בשו"ת אבנ"מ סי' י"ח דאף דבאיסור דרבנן אמר רינן חטא כדי שיזכה חבירך מ"מ כאן בתרומה חמור יותר דהוי בכלל איסור דכתיב משמרת תרומותי וכמו דאסור לטמא תרומה.

וע"ע שו"ת ח"ס יר"ד ש"ט שהביא משאלת יעבץ שהביא קו' הפרד"ר בשם אביו הח"צ, ותי' היעבץ דאם מבטלו במקומו לא חל ההפרשה כלל. (וע' במעדני ארץ פ"ג מתרומות ה"ח אות ה' שהקשה עוד קו' לפי הרמב"ם שם שיש עצה אחרת לקבוע שיפריש התרומה למחר רק מחלק צפוננו ואז מותר כבר לאכול שאר הכרי לפי מהרלב"ח ומק"דש דוד ועונג יר"ט לדעת הרמב"ם).

ובדברי האבנ"מ דביטול קדושת התרומה חשיב הפסד, הביאו ראיה לסברתו מהתוס' ר"ד תליתאה עמ"ס ע"ז ל"ג ע"א בהא דאיתא בתרומות פ"א מ"ח המערה מכד לכד ונטוף שלש טיפין נותן לתוכה חולין, והקשו הראשונים בב"ב פ"ז למה בתרומה מספיק ג' טיפין וא"צ שכ שוך הכד כמו בין נסך בי"ד ק"ה א'. ופי' בתוס' ר"ד שם דלא איירי בביטול תרומה בחולין להתיר לזר אלא לענין להאכיל לכהן, שאותה כמות מועטת של תרומה אינה נחשבת להפסד תרומה מחמת משמרת תרומותי. וע"ש שפי' כן בכונת הר"ש תרומות פ"א מ"ח, וכתב דיש לפרש כן גם בתוס' ר"ד ב"ב פ"ז.

יקרות הזמן

ד' עוד נראה בביאור סכנת הזמן שאם אינו מנצל את ההזדמנות שניתן לו להצליח בו, שמא בזמן אחר לא יהיה לו הצלחה זו, ובזמן אחר היצר יפריע לו לפי שיודע מזה ונעשה לו שותף.

יש קונה עולמו בשעה אחת.

מעשה דקטיעה בר שלום.

ומצינו על יקרות הזמן שרבי בכה על כך ג' פעמים במסכת ע"ז: א' בעובדא דקטיעה בר שלום (י): "דהווא קיסר דהוה סני ליהודאי א"ל לחשיבי דמלכותא מי שעלה לו נימא ברגלו יקטענה ויחיה או יניחנה ויצטער [נתכוין לרמוז להם על גודל שנאתו לישראל] א"ל יקטענה ויחיה, א"ל קטיעה בר שלום חדא דלא יכלת להו לכולהו דכתיב כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם וכו' כשם שא"א לעולם בלא רוחות כך א"א לעולם בלא ישראל, ועוד קרו לך מלכותא קטיעא. א"ל מימר שפיר קאמרת, מיהו כל דזכי למלכא שדו ליה לקמוניא חלילא. [בית מלא עפר - רש"י. ורואים להיכן אפשר להגיע מרוב גאווה שהרג אותנו ובכזו מיתה משם שלא היה לו מה לענות]. כד הוה נקטין ליה ואזלין א"ל ההיא מטרוניתא ווי ליה לאילפא [ספינה] דאזלא בלא מכסא, [כלומר אוי לך הוואיל ועליהן אתה נהרג שלא מלתה את עצמך ותטול חלק עמהם] נפל על רישא דעורלתיה קטעה אמר יהבית מכסי חלפית ועברית. כי קא שדו ליה אמר כל נכסאי לר"ע וחבריו וכו', יצתה בת קול ואמרה קטיעה בר שלום מזומן לחי

אין לדחות את החיזוק לאלול, אלא יתחיל בה כבר מעכשיו, והוא כתנאי שיצליח בה. שהרי כתב המס"י (פ"ז) שיש להזדרז לקיים את המצוה מיד ולא יניח זמן לזמן שיתרבה בינתיים, כי אין סכנה כסכנתו, אשר הנה כל רגע שמתחדש יוכל להתחדש איזה עיכוב למעשה הטוב.

ובביאור המשנה "ואם לא עכשיו אימתי, כתב רבינו יונה ג' פירושים בסכנת הדחייה: א' כמו שאמר הלל עצמו (ב,ה) "ואל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה", כי שמא עד שירצה לעשות כבר הוא לא יהיה או שלא תהיה הצלחה.

ב' שאפילו אם יפנה, היום ההוא חלף עבר ובטל אותו ממלאכת ה', ולא יוכל לשלמו כל ימיו. שהרי לכל יום יש תפקיד מה שמוטל על האדם לעשות, ואם לא עשהו לא יוכל להשיבו. שאם לא למד, לא יוכל ללמוד ביום אחר במקומו. שהרי אם יכול ללמוד עוד, הוא חייב ללמוד מדין אותו יום [ורק תשובה שייך]. ורק על רב אחא בר יעקב אמרו (עירובין סה.) שייזף ביממא ופרע בליליא, שלמד מעבר למה שיכל. והלוואי שיעשה האדם את המוטל עליו באותו יום לעשות, וכלשון הגר"ח מוואלוז'ין הלוואי שיקיים האדם דבר יום ביומו, ואם יצא חובת היום אשרי לו.

ג' אם לא עכשיו בימי הנעורים, אימתי. שאם יניחנה עד זקנה ושיבה לא יוכל לעשותה עוד. ואצלנו כל יום כלפי יום המחר הוא ימי הנעורים.

שיחה זו נמסרה לדינו לע"נ אבי הגאון הגדול מרן רה"י הגר"א פינקל זצלה"ה שהיה למופת בענין זה של התמדה וניצול הזמן, ודמותו היתה סמל של יקרות וערך כל רגע בחיים. יהיו הדברים לזכרו ולע"נ הטהורה. זיע"א.

יפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט.

הבה נתבונן על מתנת החיים ויקרת הזמן, שניתן לנו כאן בעולם השפל אפשרות לזכות לאין שיעור.

איתא באבות (ג,כב) "הוא [רבי יעקב] היה אומר יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, ויפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז".

ואין כאן המקום להאריך על השכר הנצחי הצפון לכל שומר תורה ובפרט לעמלי תורה שהוא לאין ערוך, אבל יש לדעת שמקום זמן ההכנה הוא רק העוה"ז. ועם כל רגע אפשר לזכות כ"כ הרבה עד כדי כך שיפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט בעוה"ז יותר מכל חיי העוה"ב.

ואם לא עכשיו אימתי.

ומתחילה נזכיר את המשנה שם (א,ד) "הוא [הלל] היה אומר אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני ואם לא עכשיו אימתי". שטבע האדם שדוחה כל דבר שלא לעשותו מיד, ומעצת היצר הוא. וכגון בסוף זמן [אסור להזכיר כזה מושג כלל] דוחים את החיזוק לתחילת זמן הבא. וכשיש איזה התעוררות

מחילה היה מוחל - שגם לזה נדרש עבודת המידות - אלא שהלך בעצמו אליהם כדי שיחזרו בהם, ודרשו מכאן (בסנהדרין קי.) שאין מחזיקין במחלוקת.]

ואיתא בב"ב (עד.) גבי ההוא טייעא [והכל שם סודות התורה ובמהרש"א מבואר שיש בזה גם פשט.] "אל תא אחוי לך בלועי דקרח, חזאי תרי ביזעי [בקעים] והווי קא מפקי קוטרא, שקל גבבא דעמרא ואמשינה במיא [לקח גיזת צמר ושראה במים] ודעיצתה בראשה דרומחיה ועייליה התם וכי אפיק הוה איחרך איחרוכי, [וי"מ שזהו פתחה של גיהנם כמבואר בעירובין (ט.) שג' פתחים יש ואחד במדבר.] א"ל אצית מאי שמעת ושמעית דהווי אמרין משה ותורתו אמת והן בדאין, א"ל לכל תלתין יומי [כל ר"ח - רשב"ם] מהדר להו גיהנם להכא כבשר כבשר בקלחת ואמרי הכי משה ותורתו אמת והן בדאין".

ואין לצייר כלל מהו שעה אחת בגיהנם, ומי שלא נזהר שלא להיות שם שעה קלה הרי הוא שוטה גמור, והם כבר כשלושת אלפים ושלוש מאות שנה מתייסרים שם שוב ושוב ומודים על האמת, ועדיין לא באו על תיקונם. ואף לימות המשיח סוגיא שלימה היא בסנהדרין אם יצאו משם.

ונתבונן נא [ומבואר הוא בספרים] שאם רגע אחד קודם "ותבקע האדמה" היו אומרים משה אמת ותורתו אמת והן בדאין, היו חוסכים מעצמם יסורים ממושכים אלו והיו ממשיכים לחיות ולקיים מצוות ולזכות לחיי נצח.

בני קרח לא מתו.

ובאמת על בני קרח כתיב (במדבר כו, יא) "ובני קרח לא מתו". ואחז"ל (סנהדרין קי.) שהרהרו תשובה בלבם, ונתבצר להם מקום בגיהנם.

וזה היה כבר לאחר שנבקעה הארץ קודם שירדו שאולה, כמבואר במדרש שו"ט עה"פ (תהילים מה, א-ב) "למנצח על שושנים לבני קרח משכיל שיר ידידות רחש לבי דבר טוב", שהרהרו תשובה בלב, ואע"ג שצריך להוציא את הוידי בפה, הם ראו שאול פתוחה מתחתיהם, ואש מלהטת סביבותיהם שנאמר ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמשים ומאתים איש מקריבי הקטורת. שהיו בכזה מצב שראו כבר את השאול - שאפילו מהראיה לבד אפשר למות - ואת החמישים ומאתים

קודם בעשה טוב, וזה ישפיע עליו שלאט לאט יתנתק מהעבירה ויגיע לסור מרע. וכ"כ בשע"ת למתייצב על דרך לא טוב. [ואמר את הדברים בהתלהבות גדולה. ונכנסתי להודות לו על ה"ווארט", וענה בחיך שמעודדים אותו.]

רבי חנינא בן תרדיון.

ג' ובהמשך (יח.) איתא גבי רבי חנינא בן תרדיון שהקלצטונירי הרבה השלהבת ונטל את הספוגין מעל לבו וקפץ ונפל לתוך האור ויצאה בת קול ואמרה רבי חנינא בן תרדיון וקלצטונירי מזומנין הן לחיי העוה"ב בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת ויש קונה עולמו בכמה שנים.

ובביאור הבכי מבארים בעלי המוסר שהוא משום שרואים כמה אפשר לזכות בשעה אחת, שכל אלו בלי שעה זו היו מופסדים מאוד וע"י שעה זו זכו לכ"כ הרבה. וכמה כאלו שעות יש לנו, וצריך לדעת לנצלם.

וגבי קטיעה בר שלום ביאר המהרש"א שהבכי הוא על שהיה רק שעה אחת ולא זכה לקנות עולמו בכמה שנים. [וגבי ר' אליעזר בן דורדיא ילה"ס אם שייך כן גבי המתחרט על העבר.] הרי לן שהבכי היה על יקרות הזמן היקר מפיז.

ברגע קטן יצא מאפילה לאורה.

ועוד אנו מוצאים שאפשר לזכות בשעה אחת להרבה, כמ"ש בשע"ת (פ"ב) שהמקבל עליו לעשות ככל אשר יצווה המוכיחים ברגע קטן יצא מאפילה לאורה. שאפשר לזכות ע"י רגע קטן לאור גדול.

וכאלו שעות יש לאדם בכל עת ורגע, ויש לדעת לנצל כל רגע כראוי. ושלא יהיה מושג שעות רפויות, אלא בכל רגע לנצל כל מעשה וכל דיבור וכל מחשבה.

קרח יכל להינצל ברגע קטן.

ומפרשת קרח אפשר ג"כ ללמוד על יקרות הזמן. שעל קרח - שרגליו ממש עמדו על הר סיני - אמרו שהיה מנושאי הארון, וזה דרגא גבוהה מאוד שלא כולם הגיעו אליה, שהרי כתוב על כלי הקודש (במדבר ד, כ) "ולא יבואו לראות כבלע את הקדש ומתו", שאם לא היו ראויים לזה היו מתים, והוא היה מנושאי הארון ועכ"ז נפל במחלוקת.

[ויש הרבה מה ללמוד בפרשה זו על קנאה ונגיעות ומחלוקת. וכמה שמשה רבינו עבר על מידותיו ולא רק שאם קרח היה בא לבקש

העוה"ב, בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת ויש קונה עולמו בכמה שנים".

ומזומן לחיי העוה"ב היינו בלא דין ובלא יסורין כמ"ש תוס' בכתובות (קג:), וע"ז בכה רבי שזכה ברגע אחד לכ"כ הרבה. ונתבונן נא שבלי רגע זה היה גוי רגיל ומסיים את חייו כשאר הגויים, וע"י שעה זו זכה שהוא מזומן - שקוראים לו - לעוה"ב.

רבי אלעזר בן דורדיא.

ב' עוד איתא התם גבי ר"א בן דורדיא (יז.) שעבר על כל העבירות שבעולם - מלבד מינות, ובפרט בעבירה אחת. וכל ימיו היה חי בעבירות, ועל כל עבירה נכחו לו יסורי גיהנם, שעל שעה גיהנם כתב הרמב"ן (בהקדמה לאיוב) שהוא יותר מכל יסורי איוב. ופ"א אמרה לו שפלה אחת שכבר אין מקבלין אותו בתשובה. והתעורר מזה "הלך וישב בין שני הרים וגבעות אמר הרים וגבעות בקשו עלי רחמים, אמרו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה, [שעסוקים בבקשת רחמים ע"ע ואינם יכולים לבקש עליו. ורואים מכאן שכל הבריאה מבקשת קיום, הרים וגבעות וצבא השמים, ואיכמ"ל. ובגוף הבקשה כתבו תוס' שהיה אומר בלבו שכך יוכלו להשיב, א"נ שר של הרים היה משיב כן.] אמר שמים וארץ בקשו עלי רחמים, אמרו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה, אמר חמה ולבנה בקשו עלי רחמים, אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר וחפרה הלבנה ובושה החמה, אמר כוכבים ומזלות בקשו עלי רחמים, אמרו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר ונמקו כל צבא השמים, אמר אין הדבר תלוי אלא בי [שכאשר ברור לו לאדם שהוא מחויב בדבר, הוא יכול.] הניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכיה [שחישב חשבון מעשיו בחטאתו אשר חטא מעודו] עד שיצתה נשמתו, יצתה בת קול ואמרה ואמרה ר"א בן דורדיא מזומן לחיי העוה"ב וכו', בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בכמה שנים ויש קונה עולמו בשעה אחת".

ומרן רה"י הגר"ח שמואלביץ זצ"ל הוסיף שיש עיצה למי שאביק בעבירה וכן רוצה לחיות, שהרי כתוב (תהילים לד, טו) "סור מרע ועשה טוב, שיש להקדים מתחילה את הסור מרע לעשה טוב. אמנם מבואר בספרים שמי שהוא קשור בעבירה ביותר צריך שיתחיל

ניצול הזמן.

והעבודה המוטלת עלינו הוא לנצל כל שעה, שבכל שעה אפשר לעשות מהפיכה לצאת מאפילה לאור גדול.

וצריך להתפלל שיהיו לנו עוד שעות, ולנצלם בכמות ובאיכות וללמוד עוד דף ועוד דף. ולדעת שאין מושג של "יום שחור" שמחכים שיעבור כבר, אלא לחטוף כל יום וכל שעה. ואם לא יכל עד עכשיו, לפחות ינצל מכאן והלאה. וכל רגע שמנצל כולו ריוח אשר לא יסולה בפז. והעושה כן אשרי לו בזה ובבא.

ויש להתבונן בחסד שעשה עמנו השי"ת שנתן לנו בזה העולם השפל והשקרי - עם כל חוסר המנוחת הנפש, אפשרות לזכות כ"כ הרבה בכל רגע ורגע ע"י שנעשה רצונו. וכשאדם ממתגבר על יצריו וקם בבוקר על אף הקושי, כמה שמחה יש למעלה, שהרי עושה כן למען עשות רצונו יתברך.

הקב"ה יעזרנו שיהיה לנו חיים ארוכים וטובים, ושננצל את הזמן בכמות ואיכות במצוות שבין אדם לחברו ובמצוות שבין אדם למקום, על כל גדריהם.

ונעשה את כל מה שהקב"ה מצווה אותנו, ונעשה לו נחת רוח.

ונזכה לגאולה השלמה, ונראה את השכר של מי שניצל את זמנו כאן בעולם שיהיה לו אושר נצחי לאין שיעור ולאין ערוך.

הם הולכים כי יודע הוא שאילולי היו שמים לבם כמעט קט על דרכיהם ודאי שמיד היו מתחילים להנחם ממעשיהם והיתה החרטה הולכת ומתגברת בהם עד שהיו עוזבים החטא לגמרי. והרי זה מעין עצת פרעה הרשע שאמר תכבד העבודה על האנשים וגו' שהיה מתכוין שלא להניח להם ריוח כלל לבלתי יתנו לב או ישימו עצה כנגדו".

והיינו שהיצר יודע למה אפשר להגיע ע"י שעה קלה של התבוננות, וע"כ מכביד עבודתו בתמידות כדי שלא יהיה לאדם ריוח כלל להתבונן.

"ואברהם זקן בא בימים".

ואיתא במדרש עה"פ "ואברהם זקן בא בימים" (בראשית כד, א) יש לך אדם שיש לו ימים ואין לו זקנה [דהיינו שנפטר בקיצור ימים] יש זקנה ואין לו ימים. ומבאר הגר"א [ועוד מפרשים] שאין לו ימים הכוונה שימיו ריקים ממצוות ואינם מלאים כאברהם אבינו שבא עם ימים מלאים.

ומרן רה"י הגר"ח שמואלביץ זצ"ל אמר שההספד של אברהם אבינו על שרה היה מה שפרש"י עה"פ (בראשית כג, ב) "ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה" - כולן שוין לטובה, שזה היה כל ההספד ג' תיבות הללו בלבד. וזה כמשנ"ת שהיה בא בימים וניצל את הזמן ולכך קיצר כ"כ בהספד.

ראשי סנהדראות אכולים באש. ובכזה בלבול לא יכלו לדבר, אבל בלב הרהרו תשובה אמיתית כמ"ש רחש לבי דבר טוב. וברגע זה זכו ונתבצר להם מקום בגיהנם ויצאו משם, וזכו שיצא מהם שמואל הנביא. הרי לך כמה אפשר לזכות ברגע קטן.

הבבליים הכירו בכח של רגע קטן.

עוד אנו מוצאים להבין ערכו של רגע קטן, מדברי הילקוט עה"פ "על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו" (תהילים קלז) שבשעה שלקחם נבוכדנצר לבלל היו דוחקים אותם ומריצים אותם בע"כ בלא מנוחה [ולא כהנאצים ימ"ש שהריצים כדי שימותו, אלא משום סיבה] לפי שפחדו שאם ינוחו קצת בדרך מה יעשה יהודי שיש לו מעט פנאי הרי יעשה תשובה, והקב"ה יחזירם לירושלים ולא הועילו כלום, ע"כ הריצים כדי שלא יהיה להם פנאי ורק על נהרות בבל שם היה להם מנוחה.

לפי שהם ידעו את הערך של רגע קטן וכמה אפשר לחולל בשעה קלה אחת, שיחזרו לירושלים ע"י תשובה, וע"כ לא נתנו להם אפילו שעה מועטת זו.

היצר מכביד עבודתו בתמידות.

וזה מש"כ המס"י (בפ"ב) "ואולם הנה זאת מתחבולות היצר וערמתו להכביד עבודתו בתמידות על לבות בני אדם שלא ישאר להם ריוח להתבונן ולהסתכל באיזה דרך

Disagree, Don't Fight

Harav Hagaon Meir Wahrsager Shlita

In the eyes of the Torah, Korach is synonymous with *machlokes*. Indeed, many Rishonim consider the Torah's words: וְלֹא יִהְיֶה קִקְרָח וְכַעֲדָתוֹ to be a *lav*.

Yet the idea of *chilukei dei'os*, of difference of opinion, is hardly foreign to Klal Yisrael. Throughout the Mishnah and Gemara, the Rishonim and Acharonim, all the way to contemporary times, we find countless instances of *machlokes*. But apparently, some *machlokes* is problematic, like that of Korach, and some *machlokes* remains in the category of *chilukei dei'os* and doesn't turn into problematic *machlokes*.

Let's examine the factors that either turn a dispute into a *machlokes* or allow it to remain in the realm of healthy *chilukei dei'os*.

The Mishnah in *Avos* states (5:17): כֹּל מַחְלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם סוֹפָה לְהִתְקַיֵּם וְשֶׁהִיא לְשֵׁם הָאָדָמָה סוֹפָה לְהִתְקַיֵּם אִין סוֹפָה לְהִתְקַיֵּם אִיזוּ הִיא מַחְלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם זֶה מַחְלֹקֶת הַלֵּל וְשֶׁמַּאי וְשֶׁמַּיִם זֶה מַחְלֹקֶת קִרְחָה וְכָל עֲדוּתוֹ.

The definition of a *machlokes l'sheim Shomayim*, the Mishnah is telling us, is one in which the opinion of each side endures.

From the fact that the Mishnah chooses these two examples of *machlokes*, it appears that the two have something in common. Both started with a difference of opinion — except that in the case of Hillel and Shammai, the opinions endured, and in the case of Korach, he and his supporters were swallowed by the ground, or burned, putting an abrupt and total end to their opinion.

Clearly, there's a right way and a wrong way to do *machlokes*. But where did Korach and his supporters go wrong?

The Gemara (*Eiruvin* 13b) relates that Beis Shammai and Beis Hillel disputed the halachah for three years, until finally a *bas kol* rang out and said: אֵלּוּ וְאֵלּוּ דְּבַרֵי אֱלֹקִים חַיִּים הֵן, וְהִלְכָה כְּבֵית הַלֵּל. Elsewhere (*Yevamos* 14b), the Gemara attests that Beis Shammai and Beis Hillel accorded love and friendship to one another, in fulfillment of the *passuk*: וְהָאֵמֶת וְהַשְּׁלוֹם אֶהְבֵּבוּ.

Does that mean that Beis Shammai took back their opinion and

submitted to Beis Hillel? The *Maggid Mishnah (Hilchos Shechitah)*, citing the *Tosafos HaRosh* on *Yevamos*, says that had they given up their opinion and conceded to Beis Hillel, that would not be called "love and friendship" — it would be called admitting a mistake. Beis Shammai retained their opinion all along. Why? Very simple: Hakadosh Baruch Hu created different *dei'os* — כַּשֵּׁם שֶׁאֵין פְּרָצוּפֵיהֶן דּוּמִין זֶה לְזֶה כִּי אֵין דַּעְתָּן דּוּמָה זֶה לְזֶה — and the opinions of both Beis Shammai and Beis Hillel were valid, reflecting two different approaches and understandings of Torah and *avodah*.

The stronger and more *shaleim* a person is, the clearer his *daas* is, and the less able he is to revoke his opinion, if he arrived at that opinion without *negios* and followed his *shoresh haneshamah* in reaching his conclusions. In such a situation a person is not supposed to revoke his opinion. What, then, did Beis Shammai do when the halachah was ultimately decided in accordance with Beis Hillel?

The Maharal on the above *mishnah* in *Avos* explains that the concept of *hanhagah* relates to the actual opinions themselves, but in practice there has to be one *hanhagah*. In this regard, Beis Shammai was tested, because the prevailing *hanhagah* would not make it apparent, at least on the surface, that they had an opinion, and it would seem as though their opinion was not being respected. But this just highlighted the *gadlus* of Beis Shammai and showed what a *machlokes l'sheim Shomayim* looks like.

The Gemara (*Yevamos* 14a) states that the *tanna'im* of Beis Shammai were actually sharper and smarter than Beis Hillel, and their comprehension was clearer — but Beis Hillel represented the majority, and when deciding the practical *hanhagah*, we follow the majority.

The *sefarim* teach that *le'asid lavo*, the *halachah l'maaseh* is going to follow the opinion of Beis Shammai, and Rav Elchanan Wasserman (*Kovetz Shiurim chelek 2, Kuntres Divrei Sofrim*) explains that this is because the true *emes*, and the highest *hasagah* — the one that's closest to Hakadosh Baruch Hu's *hasagah* — is in accordance with Beis Shammai. Today, most people are more like Beis Hillel, and don't have full clarity in Torah or true

daas of Hashem. *Le'asid lavo*, however, there will be a burst of *dei'ah*, and everyone will be blessed with clarity of mind, as the *passuk* says: כִּי מְלֵאָה לִּים מְכַסִּים הָאֲרֶץ דְּעָה אֶת ה' פְּמִים לִים מְכַסִּים. Then, the majority will be able to rule in accordance with Beis Shammai, and that will be the opinion we will follow.

We see, then, that the *emes l'amitah* is to be found with Beis Shammai. Yet Beis Shammai was forced to live in a society where Beis Hillel reigned in a one-sided fashion, and everyone on the street thought Beis Shammai was nothing.

This is where the difference between Beis Shammai and Korach became evident.

Korach had a grievance, a difference of opinion — and he was not able to stomach the idea that the *halachah l'maaseh* would not follow his opinion. Although we respect people's opinions, and each person is entitled to his opinion and his individual world, when it comes to *halachah l'maaseh* you have to be able to put aside your opinion, whether it is in favor of the majority opinion, or of the leader's opinion — in this case, Moshe Rabbeinu, Hakadosh Baruch Hu's handpicked *manhig*. Belonging as he did to a *tzibbur* in which his opinion was not the one followed in practice, Korach faced a choice: he could take the route of *machlokes l'sheim Shomayim*, which we will explain shortly, or he could foment a bad *machlokes*.

Separation as a Goal

What defines a *machlokes*? When does a difference of opinion turn into something problematic? The answer is reflected in the opening words of the *parashah*: וַיִּקַּח קִרְחַ. Rashi explains: לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק. וזהו שתרגם אונקלוס ואתפלג נחלק משאר מתוך העדה לעורר על הכהונה, וזהו שתרגם אונקלוס ואתפלג נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת.

The words וַיִּקַּח קִרְחַ indicate that there really was no dispute; the dispute over the *kehunah* was an afterthought. What happened was that Korach harbored a subconscious desire to separate himself from the community. Why? Because in the community he belonged to, which was being led by Moshe and Aharon, his opinion would not have been recognized, and he would have had to submit himself to the authority of the *tzibbur*. Korach could not handle that.

When his agenda finally bubbled to the surface, it had nothing to do with the issues ostensibly under dispute, and everything to do with וַיִּקַּח קִרְחַ — he wanted to break away. That's when a *machlokes* starts: when the issues at hand don't matter anymore, and the person is seeking to break away. If the issue were really the issue, then Korach could have stayed with his opinion, which he was perfectly entitled to, even if that wasn't the prevailing *hanhagah*.

Often, a person belongs to a *tzibbur* — whether it's a large *tzibbur*, such as all of Klal Yisrael, or a small *tzibbur*, such as a shul, a yeshiva, a *chaburah*, or a community — in which there are differences of opinion, and he feels an urge to break away. But it's always worthwhile to remain part of the *tzibbur*, and not to separate yourself. How do you do that, if your opinion is not being followed?

The answer is that you have to follow Beis Shammai's example and act *l'sheim Shomayim*, by bringing Hakadosh Baruch Hu into the picture — as Moshe Rabbeinu did when he said: הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' הוּא הַקְּדוֹשׁ. Otherwise, it's impossible, because a person naturally cannot handle the idea that his

daas is being overruled — which is essentially an affront to his *chashivus*.

Beis Shammai brought Hakadosh Baruch Hu into the picture and realized that Hashgachah had arranged for Beis Hillel to be the majority, and therefore for the halachah to follow Beis Hillel. At the same time, they understood that Hakadosh Baruch Hu wanted their opinion to endure — but to remain with them. They did not have to separate from the community in order to maintain their opinion and their position.

But when Hakadosh Baruch Hu is not part of the picture, there's no *l'sheim Shomayim*, so there's just your *middos*, your individuality — and then you don't have the ability to be *mevatal* yourself, and you're feel compelled to separate from the *tzibbur*. This is the destructive power of *machlokes*.

The Blinding Power of Machlokes

The Chofetz Chaim in *Shemiras Halashon* cites the Rambam's observation about how terrible *machlokes* is: נביאים ניבאו והכמים חכמו ויוסיפו לספר רעת המחלוקת ולא הגיעו לתכליתה. No matter how much we talk about how bad *machlokes* is, we could never reach the end. Why is *machlokes* so destructive?

Because the very agenda of *machlokes* is to create separation. It might start with a valid dispute, but its true aim is to create separation. That is why *machlokes* is so blinding.

The *Sfas Emes* on this *parashah*, citing the *Chiddushei Harim*, observes that *machlokes* is so blinding that it causes people to make baseless accusations. Case in point: Korach and his followers accused Moshe Rabbeinu of being a *baal gaavah* when they said: ומדוע תתנשא על קהל ה'. If there's one accusation that could not be leveled against Moshe Rabbeinu, it's that he was arrogant, as the Torah itself testifies that he was the humblest person who ever lived: וְהָאִישׁ מִשֵּׁה עָנְיוּ מְאֹד מְכַל הָאָדָם אֲשֶׁר עָלָיו פְּנֵי הָאֲדָמָה.

Calling Moshe a *baal gaavah* would be tantamount to claiming that Rav Chaim Kanievsky doesn't really like to learn and is not a *masmid*. That's the last thing anyone could possibly say about him!

Korach was a smart person, so how could he make such a ridiculous accusation against Moshe Rabbeinu? The answer is that *machlokes* is blinding, and causes people to make claims that have nothing to do with the issue at hand. Korach's dispute became something much bigger — it became וַיִּקַּח קִרְחַ, cause for separating himself from the *tzibbur*. His sole desire at that point was to estrange himself; everything else was just excuses.

This is how a *machlokes* that is not *l'sheim Shomayim* unfolds. We have to learn how to engage in *machlokes l'sheim Shomayim*, by bringing Hakadosh Baruch Hu into the picture and recognizing His *Hashgachah pratis*. Then, disagreements don't have to turn into *machlokes*.

Just as an afterthought, we know that *middah tovah merubah*, so if *machlokes* has so much power for bad, and blinds us to the extent that we can't see a person's good qualities, then its opposites, *ahavas shalom* and *redifas shalom*, are immeasurably more powerful for the good, and will blind us to the shortcomings of Klal Yisrael and spur us to pursue greater connection, peace, and friendship among Klal Yisrael.

Gut Shabbos.

